

Vérbírák

2011 október 07. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A magyar történelemnek nagyon sok sötét foltja van még. A magyar igazságszolgáltatás szintén adós a múlt teljes kör? feltárásával. Kevesen tudják, hogy az 1956-os forradalomig a bírói kar hetven százalékát mozdították el állásából.

Sokan voltak, akik nem vállalták, hogy pártutasításra ítéljezenek, azonban akadtak olyanok, akik boldogan kiszolgálták az akkori igazságszolgáltatást. Meglepő módon azonban 1956-ig mégsem született annyi halálos ítélet, mint a forradalom leverése után: több mint kétszáz embert végeztek ki a forradalmi tevékenysége miatt.

1945 után születtek olyan ítéletek, amelyek a hatalom elvárásainak feleltek meg. Az ezekben közreműködőket a köznyelv egyszerűen vérbírának nevezi, akárcsak az 1956 utáni megtorlásban részt vevő és ítéleteket hozó bírakat.

Az 1990-es álságos rendszerváltás után hazánkban elmaradt az igazságtétel, így aztán még haláluk után sem tudhatjuk meg, hogy valóban vérbírák voltak-e a vérbírák. Pedig az ítéletet kihirdető és a vádat előterjesztő ügyészek listája nyilvános és ismert. Nagyon nehéz magyarázatot találni erre, hiszen az igazságszolgáltatás aktái nagyrészt hozzáférhetőek, de hogy valójában az Antall-kormány – amelyet a rá szavazó állampolgárok szinte mindegyike nagytakarítást várt – miért hagyta, hogy a valóság feltáratlan maradjon, a mai napig kérdés.

A vérbírákat két csoportra oszthatjuk. Voltak az úgynevezett polgári bírók és az úgynevezett hadbírók. A legtöbb halálos ítéletet Borbély János hozta, több mint hatvan alkalommal, sőt a legutolsó halálos ítéletek meghozatala is az ő nevéhez fűződik. A hadbírók közül Ledényi Ferenc volt az élenjáró, aki 28 embert küldött a másvilágra. Többek között Dudás Józsefet és a Széna tériek parancsnokát, Szabó bácsit. Sömjen György hadbíró tizennégy ötvenhatos forradalmárt végeztetett ki, Szimler János huszonháromat. Több bírót is elbocsátottak 1953 után az igazságügyi apparátusból, majd az 1956-os forradalom leverése után visszahívták őket, mert ismét akadt munka számukra. Nem is kevés. Az 1962. augusztusi párthatározat idején gyorsított eljárással sokukat nyugdíjazták. Jól megfizették őket, 5-6 ezer forintos nyugdíjjal, hogy tartsák a szájukat a sötét ítéletekről. Borbély Jánost, a „mosolygó halált” – aki korábban járásbíróként dolgozott és 1938-53-ig szolgálta az államot –, 1957-ben visszahívták a Legfelsőbb Bíróságra.

Voltak furcsa esetek is, mint például Lee Tiboré. Ő a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának vezetője volt, 1942-től a Budapesti Királyi Főügyészség ügyésze, de államügyészként hűségesen kiszolgált az 1945 utáni, új rezsimet is, majd 1951 és 1953 között internálták. Négy év múlva rehabilitálták, és újra szolgálatba helyezték a Legfelsőbb Bíróságon, ahol 1965-ig tevékenykedett.

Az egyik leghíresebb bíró, Olti Vilmos nemrég hunyt el. A második világháború alatt Németországban ismerkedett a bírói szakmával, majd 1945 után népbíróként a legveszedelmesebb ügyekben ítélt. Gadó Béla rettegett hadbíró 13 halálos ítéletet osztott ki 1949 és 1951 között. Az általa elítéltek ellen a vádfőként kémkedés volt. Meg kell említenünk Tutsek Gusztávot is, aki az 1956 utáni kivégzések egyik leghatékonyabb bírója volt, negyvenhat

embert ítelt el. Halász Pál tizenkilencet, mint polgári bírót. Mecser József lelkén tíz, Vágó Tiborén kilenc – közöttük 1959. március 19-én Mansfeld Péter – ember halálos ítélete szárad. Kevesen tudják, hogy volt egy olyan jogszabály, amely szerint, ha valaki a 16. életévét betöltötte, halálra lehetett ítélni. Ezért sokakban él a téves emlékként él: Kádárék megvárták, hogy Mansfeld Péter betöltse 18. életévét, mert az után már kivégezhetik.

A sors szeszélye folytán 1990. november 7-én, a Kútvölgyi kórház közelében lévő Rózsa Ferenc idős otthonában hunyt el Vida Ferenc, az egyik legismertebb vérbíró, aki húsz halálos ítéletet hozott. Vida jó módú ügyvédcsalád sarja volt, 1932–33 között részt vett a cionista mozgalomban, elvégezte a jogi akadémiát, majd Tel-Avivba ment, ahol részt vett a munkáspárt megalapításában. Arabos külseje miatt Tunisz volt a fedőneve. 1936-ban visszajött Palesztinából, és bekapcsolódott az illegális kommunista pártba. 1942-ben életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, társát, Schönherz Zoltánt pedig kivégezték. Vida 1945 júliusában már az MKP V. kerületi pártbizottságának titkára lett. Volt belügyminisztériumi tanácsos, az MDP Központi Ellenőrző Bizottságának alosztályvezetője, majd 1953-tól 1972-ig a Legfelsőbb Bíróságon dolgozott, ahol legmagasabb beosztása a kollégium-vezetőhelyettesi volt. Leghíresebb ügye Nagy Imre és társai halála ítélete. Radó Zoltán lett volna eredetileg a Nagy Imre-per bíróját, azonban Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter közbenjárására Vida vette át az ügyet, mert úgy ítélték meg, hogy Radó talán enyhén vezetne a tárgyalást. Így aztán Radó Zoltán „csak” nyolc halálos ítéletet osztott ki más perekben. Vida halála előtt egy évvel a vele készült interjúban annyit mondott a Nagy Imre-perre vonatkozó ítélettel kapcsolatban: „Én a legtisztább lelkiismerettel ítélték. Ma is elítelném Nagy Imrét. Azt, hogy halálra ítélném, nem állítom.” Vida egyébként 1972-ben Losonczi Páltól a Munka Vörös Zászló Érdemrendjét vehette át „áldásos tevékenységéért”.

Határon túlra is jutott a vérbírákból. Mint például Macskási Pál ezredes, aki a kolozsvári katonai törvényszék tanácsvezető vérbírájaként az 1956-os forradalom mellett kiálló erdélyi magyarok közül sokakat ítelt halálra vagy hosszú börtönbüntetésre. A szabólegényből hadbíróvá emelkedett – állítólag jogász végzettség nélküli – bírónévhez fűződik Ábrahám Árpád és társai, valamint a sepsiszentgyörgyi Erőss János elítélése.

Az ötvenhatos megtorlás áldozatainak pontos számát igen nehéz megállapítani, így aztán a vérbírák ítéleteinek számai is erősen vitatható. A forradalommal összefüggő cselekmények miatt Soltész József volt az első áldozat, őt 1956. december 15-én statáriális bíróság ítélte halálra. Pinczés István hadbíró főhadnagy hirdette ki az ítéletet, és a miskolci gyalogsági lőtérén hajtották végre. Az utolsó áldozatokon a budapesti gyűjtőfogházban teljesítették be a halálos ítéletet, 1961. augusztus 26-án. Az elítéltekre – Hámori Istvánra, Kovács Lajosra és Nickelsburg Lászlóra – Borbély János mondta ki a halálos ítéletet.

Az ítélkezési versenyben! Biszku Béla belügyminiszter sem maradhat ki, aki jelenleg is nyugodtan töltheti nyugdíjas éveit, mindenféle felelősségre vonás és valószínűleg mindenféle anyagi gond nélkül éli mindennapjait. Az MSZMP KB PB 1957. december 10-i ülésén kevesellte a fizikai megsemmisítések számát, ezért 1958–59-ben született a legtöbb halálos ítélet.

A vérbírák többsége régóta halott. A legutolsó kutatások szerint Mátyás Miklós hadbíró, aki tizenhárom embert végeztetett ki, még életben van. Mátyás 1960 és 1984 között a Budapesti Katonai Bíróság elnöke volt. Érdekes, hogy 2009-ben Mátyás Miklós nyugállományú hadbíró vezérnagynak ajándékot adtak volna át a HM-ben, az átadás azonban elmaradt, s a HM sajtóosztálya által kiadott közlemény szerint Mátyás nem volt ott az ünnepségen. A kérdés továbbra is megválaszolatlan: ez is az elmaradt igazságtétel számlájára írható? Vámos György, magyarhirlap.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyaláztatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló